

(Ф 03.02 – 96)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни
«Міжнародна інформація та бізнес»

<u>Освітній ступінь</u>	«Магістр»
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність (напрямок підготовки)	029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Спеціалізація (ОП)	«Документознавство та інформаційна діяльність»

СМЯ НАУ НМК 12.01.09–40–2023

КИЇВ

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Міжнародна інформація та бізнес»	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 12.01.09–40–2023
		Стор. 2 з 43	

Навчально-методичний комплекс розробила:
 доцент,
 кандидат історичних наук, доцент Леся ХАЛЕЦЬКА

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Ірина ТЮРМЕНКО

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні НМРР факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 7 від «06» 09 2023 р.

Голова НМРР Анжеліка КОКАРОВА

Рівень документа – 3б
 Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна	«Міжнародна інформація і бізнес»
Освітній ступінь	«Магістр»
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність (напрямок підготовки)	029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Спеціалізація (ОП)	«Документознавство та інформаційна діяльність»

№	Складова комплексу	Позначення електронного файлу ¹⁾	Наявність	
			друкований вигляд ²⁾	електронний вигляд ³⁾
1	Робоча навчальна програма (денна/заочна форма навчання)	01_ МІБ_РП	x	x
2	Силабус навчальної дисципліни	02_ МІБ_СЛ	x	x
3	Конспект лекцій/курс лекцій	03_ МІБ_КЛ	x	x
4	Модульні контрольні роботи ⁴⁾	04_ МІБ_МКР_1	x	x
5	Перелік теоретичних питань для підготовки до екзаменаційної контрольної роботи	05_ МІБ_ППЕ	x	x
6	Затверджені екзаменаційні білети	06_ МІБ_ЕБ	x	x

1) ХХХ – скорочена назва дисципліни (перші літери кожного слова з назви дисципліни)

2) Вказується дата затвердження до друку та номер справи у Номенклатурі справ кафедри

3) Вказується дата розміщення у інституційному депозитарії АБО дата та місце розміщення на кафедрі

4) У вигляді переліку теоретичних питань та типових завдань для розв'язку, з яких формуватимуться білети для проведення модульної контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «Міжнародна інформація та бізнес»
за напрямом (спеціальністю) 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна
справа»

Укладач: к.і.н., доц. Леся ХАЛЕЦЬКА

Конспект лекцій розглянутий та
схвалений на засіданні кафедри
історії та документознавства

Протокол № 8 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Лекція № 1

Тема лекції:

Міжнародна інформація як система, її структура, властивості, джерела, канали розповсюдження

План лекції

1. Поняття міжнародної інформації.
2. Властивості міжнародної інформації.
3. Класифікація міжнародної інформації.
4. Джерела міжнародної інформації, їх структура і характеристики.
5. Канали розповсюдження міжнародної інформації.

Література

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Редакція від 16.07.2019. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки. Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V. [Електронний ресурс]. // Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>.
3. Про систему іномовлення України: Закон України від 08.12.2015 № 856-VIII. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/856-19>.
4. Законодавство Європейського Союзу у сфері інформації та комунікації. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mi/database/subjects/>.
5. Гарматій О. В. Інформаційне забезпечення міжнародної діяльності: роль і значення інформаційних агентств // Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти : зб. наук. пр. Київ, КНУКіМ, 2018. Вип. 1. С. 253–264. URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/142008/139566>.
6. Карпчук Н. П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
7. Міжнародна інформація : навч. посіб. / М. П. Требін, І. О. Поліщук, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2014. 336 с.
8. Міжнародна інформація: терміни і коментарі : навч. посіб. / Є. А. Макаренко [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, [Навч.- наук. ін-т міжнар. відносин]. 4-е вид., допов. та перероб. Київ : Вадекс, 2022. 535 с. (Серія «Міжнародні інформаційні відносини»).
9. Палеха Ю. І. Інформаційний бізнес : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 492 с.

Зміст лекції

1. Поняття міжнародної інформації.

Існує декілька визначень поняття міжнародна інформація (МІ).
Міжнародна інформація – це:

- інформація, яка вироблена в межах окремої країни, але поширюється в інших країнах.
- сукупність відомостей про взаємовідносини між державами і народами, що є відображенням взаємодії між ними.
- відомості, які циркулюють у світовому інформаційному просторі і служать основою для орієнтації при вирішенні питань та проблем світового співтовариства.

До основних понять міжнародної інформації (МІ) відносять саме поняття «міжнародна інформація» і його складові компоненти:

- міжнародні інформаційні ресурси;
- інформаційний потенціал;
- інформаційна могутність;
- інформаційний продукт;
- міжнародний інформаційний простір;
- міжнародна інформаційна політика.

Міжнародна інформація як навчальна дисципліна має власні об'єкт і предмет. Об'єкт міжнародної інформації – міжнародна сфера життя суспільства у всій її різноманітності. Предмет – дослідження виникнення, функціонування та поширення інформації у сфері міжнародного життя соціальних спільнот, що відображає реальний процес включення їх у діяльність з реалізації власних інтересів.

Міжнародна інформація як наука розробляється на трьох рівнях:

- на рівні філософського аналізу, на якому загальнометодологічні принципи, гіпотези та судження філософії «вводяться» у міжнародну інформацію;
- на рівні конкретно-теоретичного аналізу, де в центрі інтересів перебувають категорії, поняття та вихідні положення міжнародної інформації, система яких формує наукові образи реальності сучасного світу в цілому;
- на рівні емпіричного аналізу, пов'язаного з конкретними результатами застосування категорій і дефініцій міжнародної інформації для дослідження міжнародної дійсності в її різних вимірах у даному місці і часі в описовій формі, формі пояснень, прогнозів тощо.

2. Властивості міжнародної інформації.

Міжнародна інформація в сфері глобальних комунікацій характеризується: доступністю, проте її рівень залежить від інформаційно-технологічного розвитку окремої держави; невичерпністю; легкістю в обробці; високою швидкістю розповсюдження; нерівномірністю розподілу; слабким ступенем контролю; окрім достовірності, об'єктивності й актуальності міжнародна інформація характеризується новизною, важливу роль відіграє зрозумілість міжнародної інформації; міжнародна інформація має інтеграційний характер та проникає в усі сфери життєдіяльності людини;

існують два потоки міжнародної інформації: екстраспрямований та інтраспрямований.

3. Класифікація міжнародної інформації.

До головних видів міжнародної інформації відносяться: політична; економічна; юридична; професійна інформація щодо здобутків у різних галузях науки і техніки.

Різниця видів міжнародної інформації визначається джерелами її виникнення, що знаходяться в політичній, ідеологічній та інших сферах діяльності держав.

За сферою використання можна виділити наступні види міжнародної інформації: масова інформація; статистична інформація; правова інформація; соціологічна інформація; інформація про особу; науково-технічна інформація; інформація органів державної влади та місцевого самоврядування.

4. Джерела міжнародної інформації, їх структура і характеристики.

Джерела інформації – це передбачені або встановлені законом документи на різних носіях, що зберігають фундаментальну інформацію та повідомлення засобів масової комунікації або публічні виступи.

Серед характеристик джерел інформації найважливішими є такі: статус джерела, надійність, кваліфікація, довіра до джерела, цінність і вага інформації. Основні вимоги до джерел інформації: достовірність, оперативність, новизна, повнота.

Види міжнародної інформації за режимом доступу до неї. Усі джерела інформації поділяються на три типи: відкриті, закриті та конфіденційні. Є також поділ на міжособистісні і опосередковані джерела.

5. Канали розповсюдження міжнародної інформації: дипломатичні та політичні канали; мас-медіа; технологічні канали комунікації; військові організації; сфери людської діяльності (туризм, міграція, мандрівки); освітні, наукові, культурні обміни.

Лекція № 2

Тема лекції:

Правові основи міжнародної інформації

План лекції

1. Поняття міжнародного інформаційного права.
2. Джерела міжнародного інформаційного права.
3. Структура міжнародного інформаційного права.
4. Класифікація норм міжнародного інформаційного права.
5. Основні типи правових документів в сфері міжнародного обміну інформацією і міжнародної комунікації.

Література

1. Законодавство Європейського Союзу у сфері інформації та комунікації.
URL: <http://www.mi/database/subjects/>.
2. Міжнародна інформація : навч. посіб. / М. П. Требін, І. О. Поліщук, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2014. 336 с.
3. Карпчук Н. П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
4. Міжнародна інформація: терміни і коментарі : навч. посіб. / Є. А. Макаренко [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, [Навч.- наук. ін-т міжнар. відносин]. 4-е вид., допов. та перероб. Київ : Вадекс, 2022. 535 с. (Серія «Міжнародні інформаційні відносини»).

Зміст лекції

1. Поняття міжнародного інформаційного права.

Міжнародне інформаційне право – сукупність правових норм і принципів, які регулюють якісно однорідні суспільні відносини, що виникають в міжнародній інформаційній сфері.

Як галузі права міжнародному інформаційному праву властиві свій особливий предмет та об'єкт правового регулювання, метод та принципи.

Об'єктом правового регулювання у цьому випадку є міжнародна інформація. Предмет регулювання – основний визначальний критерій відмежування однієї галузі права від іншої. Предметом правового регулювання є правовідносини між суб'єктами міжнародної інформаційної сфери, тобто сфери створення, переробки, розповсюдження й споживання міжнародної інформації.

Принципи інформаційного права – це основні початкові положення і ідеї, що визначають суть і зміст галузі інформаційного права, що додає системний характер її нормам і інститутам і дозволяє говорити про цілісність механізму правового регулювання інформаційних відносин у суспільстві.

Загальні принципи інформаційного права: законність; свобода доступу до інформації; забезпечення інформаційної безпеки; комплексність відносин в інформаційній сфері; вільне вираження думок; рівність громадян перед законом; захист авторських прав.

До спеціальних принципів відносять основні положення і ідеї, що визначають суть і зміст окремих предметних сфер інформаційного права, його правових інститутів.

Під методом правового регулювання в інформаційному праві розуміють способи впливу на інформаційні правовідносини. У зв'язку з тим, що міжнародне інформаційне право є комплексною публічноправовою галуззю права, йому притаманні різні методи як публічного, так і приватного права, залежно від виду та призначення інформації та характеру правовідносин, які

регулюються. Такими методами є: імперативний (при створенні національних інформаційних ресурсів та національного інформаційного продукту; при встановленні національного режиму в інформаційній сфері як для резидентів, так і для нерезидентів; формуванні національного інформаційного потенціалу та національної інформаційної політики відносно міжнародної інформаційної сфери; при регулюванні інформаційних відносин у сфері інформаційної безпеки на міжнародному рівні та ін.) та диспозитивний (на рівні правочинів, угод, звичаїв, традицій, норм суспільної моралі професійної, ділової етики тощо).

2. Джерела міжнародного інформаційного права.

Джерелами міжнародного інформаційного права є міжнародні договори, міжнародні звичаї, статuti та акти міжнародних організацій у сфері інформації, рішення міжнародних судових установ, а також у зв'язку з тим, що ця галузь права частково належить і до міжнародного приватного права, національне законодавство та рішення національних судових і арбітражних установ щодо правовідносин, ускладнених іноземним елементом.

Нормативні акти міжнародних організацій в інформаційній сфері умовно можна поділити на дві групи:

- повністю присвячені питанням регулювання міжнародної інформаційної сфери;
- частково присвячені питанням регулювання міжнародної інформаційної сфери.

До першої групи входять акти, які містять спеціальні принципи і норми щодо регулювання масової комунікації на міжнародному рівні, акти про засоби масової інформації, акти про формування інформаційних ресурсів і надання інформації з них користувачу тощо.

До другої групи – міжнародні нормативні акти, які містять загальні принципи МП чи спеціальні принципи МПП, міжнародні нормативні акти про права і свободи людини, акти з міжнародного кримінального права, акти з міжнародного цивільного права та ін.

3. Структура міжнародного інформаційного права.

Міжнародне інформаційне право можна визначити як комплексну галузь права. Можна вважати, що міжнародне інформаційне право, в широкому сенсі, умовно складається з двох великих груп: норм міжнародного права і норм національного права (через норми, що входять до міжнародного приватного права).

За своєю структурою система інформаційного права поділяється дві частини - загальну й особливу.

До загальної частини інформаційного права належать правові норми, що визначають основи цієї галузі: загальні поняття та принципи інформаційного права; предмет і метод інформаційного права; класифікація інформації.

Крім того, до загальної частини інформаційного права належать кілька універсальних інститутів, що об'єднують близькі за змістом правові норми, що визначають ключові питання інформаційних відносин: інститут інформаційних прав і свобод людини і громадянина; інститут інформаційної безпеки; інститут правового режиму інформації; інститут правового режиму інформаційних ресурсів; інститут правових основ розбудови інформаційного суспільства.

Особлива частина інформаційного права охоплює інститути, в межах яких реалізуються основні права та обов'язки суб'єктів інформаційних відносин, що ґрунтуються на нормах загальної частини. До інститутів особливої частини інформаційного права, зокрема, можна віднести: інститут державної таємниці; інститут конфіденційної інформації; інститут захисту інформації; інститут інформаційного забезпечення публічної влади; інститут телекомунікацій; інститут мережі «Інтернет»; інститут вільної преси; інститут електронних засобів масової інформації.

4. Класифікація норм міжнародного інформаційного права.

Норми міжнародного права можна класифікувати за такими критеріями:

- за сферою дії – універсальні, регіональні та партикулярні;
- за юридичною силою – імперативні та диспозитивні;
- за функціями в системі міжнародного права – матеріальні та процесуальні;
- за способом створення та формою вираження – норми звичаєві, договірні та ті, що містяться в рішеннях міжнародних організацій, що мають нормативні властивості;
- за способом регулювання – зобов'язальні, уповноважувальні, заборонні та відсильні;
- за часом дії – строкові та безстрокові.

5. Основні типи правових документів в сфері міжнародного обміну інформацією і міжнародної комунікації.

Перша група міжнародно-правових норм має своїм завданням регулювання інформаційного обміну незалежно від застосовуваних комунікаційних засобів. Це норми, що стосуються забезпечення свободи інформації як фундаментальної основи демократичного суспільства та обмеження поширення незаконної інформації; міжнародно-правового режиму безперешкодної транскордонної передачі персональних даних; забезпечення інформаційного розмаїття, міжкультурної інфокомунікації. Здебільшого поширення в цьому напрямку міжнародно-правового регулювання набули принципи вільного (безперешкодного) поширення інформації через кордони (Ст. 19 Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права, 1966; Ст. 10 Європейської Конвенції про захист прав людини та основних свобод, 1950); санкціонування державами масової

передачі інформації за допомогою електрозв'язку всередині внутрішньодержавного інформаційного простору (Преамбула Статуту Міжнародного союзу електрозв'язку, 1992) тощо.

Друга група включає норми, що визначають і регулюють міжнародне співробітництво у сфері електрозв'язку, мовлення та в цілому використання та підтримання функціонування глобальної інформаційної інфраструктури. До цієї підгалузі можна віднести норми, що визначають інституціональний механізм регулювання електрозв'язку, міжнародно-правовий режим використання обмежених інформаційно-комунікаційних ресурсів, таких як частотний спектр, геостаціонарна орбіта, номерний ресурс, адресний простір в інтернеті тощо. У цьому секторі застосовуються принципи раціонального, рівноправного, ефективного та економічного використання обмежених інфокомунікаційних ресурсів (Ст. 44 п. 196 2 Статуту міжнародного союзу електрозв'язку, 1992), подолання відставання окремих регіонів, країн та груп населення в розвитку інформаційного суспільства (подолання цифрового розриву / digital divide) (п. 10 Женевської декларації принципів Всесвітнього Саміту Інформаційного Суспільства, 2003; Окінавська Хартія глобального інформаційного суспільства, 2000) тощо.

Особливу групу норм міжнародного інформаційного права складають охоронні та забезпечувальні норми, покликані підтримати кібер-стабільність і кібер-мир. Цьому завданню міжнародно-правового регулювання в інформаційній сфері кореспондують відповідні приписи, що містяться в Конвенції Ради Європи про кіберзлочинність (2001), Резолюціях ГА ООН «Створення глобальної культури кібербезпеки і захист найважливіших інформаційних структур» №57/239 (2002), № 58/199 (2003), № 64/211 (2009), Декларації Еріче про принципи кібер-стабільності та кібер-миру (2009), Глобальній програмі кібербезпеки Міжнародного союзу електрозв'язку (2007) тощо.

Лекція № 3

Тема лекції:

Міжнародна інформаційна політика

План лекції

1. Загальні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери.
2. Міжнародний аспект державної інформаційної політики. Інтереси держави у міжнародному інформаційному просторі.
3. Міжнародний аспект державної інформаційної політики України.

Література

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ. Редакція від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.

2. Концепція популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 739-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2016-%D1%80#Text>.
3. Кириченко М.О. Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2017. Випуск 69. С. 106-107
4. Кондратенко О.Ю. Інформаційний чинник у формуванні внутрішньої і зовнішньої політики української держави. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/296365362.pdf>.
5. Рябоконт О. Державна інформаційна політика формування інформаційного суспільства: зарубіжний досвід. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2016. Вип. 43. С. 97-114.
6. Чукут С.А. Державна інформаційна політика в Україні. URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Gumanitarna-politika_-Rozdil_informpolicy.pdf.

Зміст лекції

1. Загальні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери.

Концептуальною основою міжнародної інформаційної політики стало поєднання теорій постіндустріалізму (Д. Белл), глобалізму та інформаціоналізму (Мануель Кастельс), які визначають роль і місце міжнародних відносин в умовах формування інформаційного суспільства, виявляють тенденції до широких теоретичних узагальнень і детального вивчення окремих проблем її функціонування, що передбачає комплексне бачення взаємодії держав і спільнот, перспектив західних країн і міжцивілізаційного діалогу, інкорпорацію нових елементів у теорію і практику світової політики.

На рубежі 1990-х-2000-х рр. з'являються документи міжнародного значення, метою яких є визначення ключових напрямів діяльності світового співтовариства, ключових принципів і підходів з розбудови інформаційного суспільства. До таких документів належить, передусім, Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства, прийнята лідерами країн G8, 22.07.2000 р.

До найбільш значущих тенденцій у зарубіжній інформаційній індустрії останніх років можна віднести перегляд встановлених раніше правил її регулювання:

- дерегуляцію ринку телекомунікацій, яка дає змогу кабельним, телефонним, стільниковим, супутниковим та іншим компаніям конкурувати на ринках один одного;

- послаблення контролю за концентрацією власності в різних засобах масової інформації. У результаті відбувається як вертикальна, так і горизонтальна інтеграція ринків інформації і засобів її передачі.

2. Міжнародний аспект державної інформаційної політики. Інтереси держави у міжнародному інформаційному просторі.

Головними напрямками національної інформаційної політики є:

- створення національного інформаційного потенціалу;
- використання інформаційних ресурсів в національних інтересах;
- забезпечення доступу до інформації;
- створення загальної системи охорони інформації;
- сприяння міжнародному співробітництву в галузі комунікації та інформації;
- гарантії інформаційного суверенітету держави;
- розвиток інформаційної інфраструктури.

США є однією з провідних політичних територій світу, яка активно використовує різноманітні інформаційно-комунікаційні технології для досягнення власних цілей і просування власних інтересів. Мета національної інформаційної політики США – становлення гармонійного інформаційного суспільства з впорядкованими інформаційними потоками в політичній, економічній, науковій та військових сферах, які б підтримувалися рівновагою між державним контролем і плюралізмом.

Концепція національної інформаційної політики США ставить завдання розширення і вдосконалення інформаційного простору, посилення свого впливу в таких регіонах, як Латинська Америка, Центральна і Східна Європа, країни Арабського світу та Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Мета інформаційної стратегії Великої Британії – вдосконалення умов конкуренції на інформаційному ринку, зростання ефективності інформаційних послуг і впровадження інформаційних технологій в державне управління. Основні завдання політики британського уряду у сфері нових інформаційних і комунікаційних технологій – реалізації проекту Super Janet – побудови британської інформаційної супермагістралі; створення умов для інформаційного бізнесу і підприємництва.

Інформаційна політика федерального уряду Німеччини включає концепцію вільного транскордонного обміну інформацією, вільного вираження поглядів, розвитку комунікаційних та інформаційних мереж і систем, вільної конкуренції в інформаційній сфері, створення відповідно до нових політичних, економічних та інформаційних змін у німецькому суспільстві норм і принципів правового регулювання інформаційної діяльності.

Мета національної інформаційної політики Франції – становлення інформаційного суспільства; розвиток інформаційних супермагістралей (із забезпеченням франкомовності мереж); електронного ринку та банківської

сфери; лібералізація комунікацій; оновлення інформаційного законодавства; стимулювання наукових досліджень у галузі інформаційного бізнесу; створення систем безпеки інформації та попередження комп'ютерних злочинів.

3. Міжнародний аспект державної інформаційної політики України.

Українськими дослідниками прийнято таку періодизацію розвитку державної інформаційної політики:

- перший етап, 1998-2006 рр.: прийняті Закони України «Про Національну програму інформатизації», «Про електронні документи та електронний 3 документообіг, «Про електронний цифровий підпис», низка актів Уряду щодо побудови телекомунікаційних систем; невдала спроба щодо впровадження електронного самоврядування в рамках програми «Електронна Україна»;

- другий етап, 2007-2015 рр.: прийняті Закони України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні»; «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», розпорядження та постанови Кабінету міністрів України щодо схвалення Концепції державної цільової науково-технічної програми розроблення та створення сенсорних наукоємних продуктів на 2008-2012 рр., щодо запровадження соціальної електронної картки, розвитку електронного урядування в Україні, порядку видачі ліцензії провайдера програмної послуги, систем «Єдине вікно», «Відкритий уряд», «Електронний кабінет платника податків» тощо. У 2014-2015 рр. по-новому визначається стратегія зовнішніх комунікацій, її цілі, стратегія інфопростору держави та її цілі; наявна інформаційна політика держави у сфері інформаційної безпеки, зокрема законодавча ініціатива, наявне сприяння дотриманню свободи слова; серед досягнень державної інформаційної політики 2015 р. – запуск мультимедійної платформи іномовлення, embedded journalism, міжнародна інформаційна кампанія «Крим – це Україна», участь у більш ніж 60 міжнародних та локальних конференціях з питань інформаційної безпеки, прийняття Доктрини інфобезпеки, Закону про інфобезпеку України, Державної програми розвитку інфопростору тощо;

- третій етап, від 2016 р., сучасний: місією державної інформаційної політики у 2016 р. стало формування незалежного інформаційного простору України; популяризація України та її цінностей у світі, розвиток інформаційного простору України на базі аналізу медіазаконодавства Європейського Союзу, рестарт мультимедійної платформи іномовлення, запуск міжнародної кореспондентської мережі, запуск агенції «Укрінформ» кількома мовами світу.

Стаття 50 Закону України «Про інформацію» присвячена міжнародній інформаційній діяльності. Про експорт та імпорт інформаційної продукції говориться у статті 52 Закону України «Про інформацію. Про інформаційний суверенітет говориться у статті 53 Закону України «Про інформацію». Про гарантії інформаційного суверенітету України говориться у статті 54 Закону України «Про інформацію».

Концепція популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 739-р. Метою Концепції є:

- популяризація України у світових інформаційних ресурсах та національних інформаційних ресурсах іноземних держав, спрямована на захист її політичних, економічних та соціально-культурних інтересів, зміцнення її національної безпеки і відновлення територіальної цілісності;

- формування позитивного іміджу України шляхом висвітлення об'єктивної інформації про конкурентні переваги, сильні сторони, вагомі досягнення нашої держави на світовій арені, широкі перспективи співпраці міжнародної спільноти з Україною;

- забезпечення на міжвідомчому рівні постійної оперативної та скоординованої діяльності з підготовки і поширення у світовому інформаційному просторі правдивої та об'єктивної інформації про Україну, зокрема окремі її регіони, а також підвищення туристичної та інвестиційної привабливості України.

Реалізація Концепції розрахована на період до 2020 року.

Концепція державної інформаційної політики. Досі не прийнято закону, який би визначав концепцію державної інформаційної політики України. Відповідно, в країні не існує єдиного плану, єдиної державної позиції чи стратегії розвитку інформаційної галузі, а отже і забезпечення інформаційної безпеки. Протягом 2002-2010 рр. було три спроби ухвалити концепцію державної інформаційної політики – 2002, 2009 та 2010 року. 11 січня 2011 року черговий проект концепції прийняли у першому читанні за основу закону і направили на доопрацювання Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації.

Лекція № 4

Тема лекції:

Інформаційна політика та діяльність міжнародних організацій

План лекції

1. Інформаційна політика та діяльність міжнародних міждержавних організацій.

2. Інформаційна політика спеціалізованих установ ООН.
3. Діяльність неурядових інформаційних організацій.

Література

1. Карпчук Н. П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
2. Копійка М. В. Модернізація політики міжнародних організацій у сфері інформаційної безпеки // Політичне життя. 2020. № 1. С. 102–109.
3. Міжнародна інформація : навч. посіб. / М. П. Требін, І. О. Поліщук, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2014. 336 с.
4. Міжнародна інформація: терміни і коментарі : навч. посіб. / Є. А. Макаренко [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, [Навч.- наук. ін-т міжнар. відносин]. 4-е вид., допов. та перероб. Київ : Вадекс, 2022. 535 с. (Серія «Міжнародні інформаційні відносини»).
5. Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232.
6. Троян С.С. Інформаційно-безпекова політика Європейського Союзу. *Зовнішні справи* : суспільно-політичний журнал. 2019. № 2/3. С. 28-32.
7. Official UN website. URL: <https://www.un.org/>.
8. Official UNESCO website. URL: <https://www.unesco.org/en>.
9. Official website of the Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/home>.
10. Official website of the European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en.
11. Official website of NATO. URL: <https://www.nato.int/cps/uk/natohq/index.htm>.

Зміст лекції

1. Інформаційна політика та діяльність міжнародних міжурядових організацій.

Найбільш впливовою міжнародною організацією глобального призначення є створена у 1945 р. *Організація Об'єднаних Націй (ООН)*. Інформаційна діяльність ООН визначена в її статуті (стаття 1). На всіх сесіях Генеральної Асамблеї ООН розглядаються питання загального характеру чи конкретні питання, пов'язані з інформацією: використання комунікаційних технологій для покращання життя світової спільноти; використання ЗМІ для розповсюдження інформації.

Основні напрямки інформаційної стратегії ООН:

- накопичення інформації про усі види діяльності міжнародного співтовариства;

- висвітлення різними засобами діяльності міжнародної організації, просування принципів ООН, зафіксованих у статуті цієї організації, ведення інформаційних кампаній через інформаційні представництва і місії в усіх регіонах світу;
- пропаганда ідеалів цієї організації серед народів світу;
- сприяння «вільному потоку інформації» та усуненню перешкод вільній конкуренції на світовому ринку інформаційних послуг.

Інформаційний підрозділ ООН. У 1946-1978 рр. – це Консультативна рада з суспільної інформації при Генеральному секретаріаті ООН. З 1978 року – це Спеціальний Комітет з огляду політичних подій та аналізу діяльності ООН в сфері інформації (створений на 33-ій сесії ГА ООН в зв'язку із зростанням значення світових інформаційних проблем). З 1979 року – це Комітет ООН з інформації (створений на 34-ій сесії ГА ООН у зв'язку з реорганізацією попереднього).

Завдання Комітету ООН з інформації: вивчення політики та діяльності ООН у сфері суспільної інформації; оцінка розвитку інформаційної галузі; сприяння встановленню справедливого міжнародного порядку у сфері інформації.

Департамент суспільної інформації – спеціалізована установа ООН, яка безпосередньо займається розповсюдженням інформації про діяльність організації.

Бібліотека ім. Дага Хаммаршельда є спеціалізованою бібліотекою, мета її діяльності – надання допомоги ООН, її Секретаріату і дипломатичним представництвам при ООН. Доступ до друкованих версій документів надають також депозитарні бібліотеки ООН. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського є єдиним в Україні депозитарієм ООН.

Європейська інформаційна політика реалізується через стратегії, програми і проекти міжурядових регіональних організацій (Рада Європи (РЄ), Європейській Союз (ЄС), Організація з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ), Центральноевропейська Ініціатива (ЦЄІ), Організація Північно-Атлантичного Співробітництва (НАТО)), в рамках яких розглядаються і вирішуються такі проблеми: побудова інформаційного суспільства в Європі; розвиток інфраструктури, інформаційних комунікаційних магістралей, телекомунікаційних мереж; проблеми інформаційної економіки, електронної торгівлі тощо.

2. Інформаційна політика спеціалізованих установ ООН.

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). Україна приєдналася до Організації в 1954 р. Місце перебування ЮНЕСКО – Париж. Завдання ЮНЕСКО – розвивати міжнародне співробітництво у сфері освіти, науки і культури з метою сприяння досягнення міцного миру і підвищення добробуту народів.

Завданням ЮНЕСКО є збереження, збільшення та поширення знань шляхом збереження й охорони зафіксованого знання людства.

Завдання ЮНЕСКО: збільшення та модернізація комунікаційних мереж у країнах, що розвиваються; розвиток освітніх програм для працівників мас-медіа з метою навчити їх критично орієнтуватись в інформації та вміти реагувати на можливі маніпуляції з боку промислово розвинутих країн; підготовка людських ресурсів, надання пріоритетів відповідній технології та прикладним дослідженням; проведення досліджень з проблем соціокультурного впливу комунікаційних медіа та нових технологій на культурну ідентичність народів.

З метою реалізації можливостей, що надаються ІКТ, на виконання цих завдань ЮНЕСКО була розроблена програма «Інформація для всіх» (2000 р.). Її цілі: сприяння міжнародному осмисленню й обговоренню етичних, правових і суспільних викликів інформаційного суспільства; розширення доступу до інформації шляхом впорядкування, оцифрування та збереження інформації; сприяння навчанню, продовженню освіти та навчанню протягом усього життя в сфері комунікації, інформації й інформатики; сприяння створенню місцевої інформації та поліпшенню доступу до місцевого знання за допомогою навчання грамотності як загальної, так і в сфері ІКТ; сприяння використанню міжнародних стандартів і передових методів у сферах комунікації, інформатики й інформації в межах компетенції ЮНЕСКО; сприяння мережевій взаємодії у сфері інформації й знань на локальному, національному, регіональному й міжнародному рівнях.

Напрями діяльності ЮНЕСКО: розробка інформаційної політики на міжнародному, регіональному та національному рівнях; розвиток людських ресурсів і можливостей відповідно до вимог інформаційної ери; посилення ролі установ у забезпеченні доступу до інформації; розвиток механізмів і систем обробки та керування інформацією; інформаційна технологія у галузі освіти, науки, культури та комунікації.

Інформаційна система ЮНЕСКО включає бібліотеки, архіви, документаційні центри, бази даних, мультимедійні ресурси.

3. Діяльність неурядових інформаційних організацій.

Міжнародні організації загальної компетенції – це Міжнародна федерація з інформації та документації, Спілка міжнародних асоціацій, Інститут інформаційного суспільства тощо. Мета їхньої діяльності – забезпечення міжнародних відносин у галузі інформації та комунікації на рівні громадських організацій, участь у виробленні міжнародної політики в цій сфері, організація наукових досліджень міжнародних проблем комунікації, формування суспільної думки щодо стратегії розвитку цивілізації. Метою діяльності *міжнародних організацій спеціальної компетенції* є розв'язання проблем у сфері міжнародних відносин за окремими напрямами міжнародної комунікації, забезпечення діалогу за віссю

«державна влада – приватний сектор», об'єднання фахівців для розробки професійних стандартів, організація широких представницьких контактів на міжнародній арені. Міжнародні організації спеціальної компетенції поділяють на: правозахисні; медійні; організації інформаційних та комунікаційних послуг; організації християнської комунікації; організації з наукових, аналітичних і прикладних досліджень спеціалізованих галузей інформаційних відносин.

Лекція № 5

Тема лекції:

Роль і місце засобів масової інформації та комунікації в міжнародному обміні інформації

План лекції

1. Міжнародний обмін інформацією і роль ЗМІ у його здійсненні.
2. Правове регулювання діяльності ЗМІ в Європі.
3. «Інтернетизація» засобів масової інформації, її наслідки.
4. Міжнародні інформаційні агентства: зміст і методи їх діяльності.

Література

1. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина I. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 56 с.
2. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина II. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 48 с.
3. Дацків І.Б., Гринчишин А.А. Інформаційно-аналітична діяльність світових інформаційних агентств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Випуск 4 (04). С. 25-29.
4. Законодавство Європейського Союзу у сфері інформації та комунікації. URL: <http://www.mi/database/subjects/>.
5. Кукіна З. Правове регулювання діяльності засобів масової інформації в Європейському Союзі. *Юридична Україна*. 2012. № 7. С. 81-85.
6. Міжнародна інформація : навч. посіб. / М. П. Требін, І. О. Поліщук, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2014. 336 с.
7. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
8. Краснопольська Т.М., Милосердна І.М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 69. С. 13-20.
9. Щедрова Г.П. Детермінанти впливу мас-медіа на формування міжнародної політики. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. пр. / редкол.: С.В. Ківалов (голов. редкол.), Л.І. Кормич (голов. ред.), А.В. Полухіна (відп. ред.) [та ін.] ; НУ

«ОЮА», Південноукр. центр гендер. проблем. Одеса : Фенікс, 2017. Вип. 60. С. 105-116.

Зміст лекції

1. Міжнародний обмін інформацією і роль ЗМІ у його здійсненні.

Поняття «масова комунікація» включає процеси донесення інформації до широкої аудиторії, її вплив на маси, формування громадської думки, а також власне інформацію та засоби, за допомогою яких відбувається передача і розповсюдження інформації. Масова інформація – це публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація. Відповідно до законодавства України друковані засоби інформації – це періодичні друковані видання (преса): газети, журнали, бюлетені тощо і разові видання з визначеним тиражем. Аудіовізуальні засоби масової інформації: радіомовлення, телебачення, кіно, звукозапис, відеозапис тощо. Засоби масової комунікації (ЗМК) – або мас-медіа: традиційні – наземне телебачення, радіомовлення, всі різновиди звукозапису та його поширення, кіно, друковані видання. Етапи розвитку ЗМІ та ЗМК (за В. Пантелєєвим): епоха газет: використання ЗМІ владою для цілеспрямованого впливу на своїх громадян; радіоепоха (газети + радіо): одночасний вплив на велику кількість об'єктів; переведення інформаційного впливу з інформаційного до інформаційно-розважального сектору; телеепоха (газети + радіо + телебачення): одночасний вплив одразу на два органи чуттів – зорового та слухового; епоха глобалізації (газети + радіо + телебачення + інтернет). Користувач одержав можливість як отримувати альтернативну інформацію, так і розміщувати її в інтернеті, що підриває монополію «мейнстрім медіа» на інтерпретацію подій і ускладнює процес блокування певної інформації. Функції мас-медіа щодо зовнішньої політики на сучасному етапі:

- постановка на порядок денний громадського обговорення глобальні проблеми;
- швидким передавач інформації;
- визначення питань для громадського обговорення;
- національні мас-медіа сигналізують урядам інших країн про плани та дії власного уряду;
- іноземні уряди можуть використати національні ЗМІ для впливу на зовнішній курс країни;
- ЗМІ презентують і служать засобом впливу на державну політику неурядових організацій;
- Мас-медіа представляють світовій спільноті новоутворені держави, які прагнуть отримати повне міжнародне визнання.

Сьогодні можна говорити про специфічні форми існування мас-медіа і міжнародних відносин – це медіа-дипломатія і віртуальна дипломатія. Завдання медіа-дипломатії – створення медіа-іміджу світових подій, вплив

через них громадської думки на політику, налагодження зв'язків урядових структур із медіа та їх закордонною інформаційною політикою.

2. Правове регулювання діяльності ЗМІ в Європі.

Галузі регулювання медіа-сфери актами ЄС: створення механізмів підтримки електронних ЗМІ; захист культурних інтересів Європи в контексті широкого міжнародного обговорення; розробка правової бази, необхідної для розвитку єдиного внутрішнього європейського ринку.

Ініціатори створення європейської правової системи регулювання медіа-простору – Рада Європи та Європейська Спільнота: 28.04.1982 р. Комітет міністрів РЄ прийняв Рекомендацію, а пізніше План дій стосовно національної та міжнародної медіа-політики («Європейська медіа-хартія»); 1984 р. Комітет Міністрів прийняв дві рекомендації з питань реклами на радіо та телебаченні, а також супутникової спроможності для телебачення та радіо; 1982 р. Європейський Парламент пропонує створити європейський телевізійний канал спільно з Європейською мовною спілкою; 1984 р. Комісія публікує Зелену книгу з Директиви «Телебачення без кордонів».

Правова компетенція ЄС обмежена в сфері культурної складової мовлення, особливо питань змісту.

Медіа-індустрія регулюється також загальним антимонопольним законодавством, а з іншого боку – спеціальним законодавством, яке регулює діяльність ЗМІ. Крім антимонопольного законодавства, існують ще й спеціальні нормативно-правові акти, які регулюють зміст та деякі інші аспекти діяльності засобів масової інформації. Прикладом такого акту є Директива «Телебачення без кордонів», яку в 2007 р. Директиву було перейменовано на Директиву про аудіовізуальні медійні послуги (AVMS) і кодифіковано у 2010 р. До антимонопольного законодавства та спеціальних законів у сфері ЗМІ додаються документи, які стосуються сфери саморегулювання та спільного регулювання.

До основних договорів та рекомендацій, які стосуються регулювання мовлення, належать: Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про транскордонне телебачення – містить правила, аналогічні положенням Директиви ЄС; Дві рекомендації Комітету Міністрів – одна присвячена незалежності та функціям органів, які регулюють сектор телерадіомовлення (2000), а інша – гарантіям незалежності суспільного мовлення (1996).

3. «Інтернетизація» засобів масової інформації, її наслідки.

Рушійними силами трансформацій стали комп'ютеризація, інтернетизація, медіація і віртуалізація інформації. Комп'ютер уперше дав змогу подати будь-який із видів інформації – текстовий, звуковий, відео чи зображальний – у цифровій формі. Завдяки інтегруючій ролі й інтерактивності нових медіа вони: включають своїх медіа-попередників;

стають каталізатором появи досить специфічних форм соціальності і соціальної інтеграції.

Інтернет як багатобічний ЗМК створює безліч різних форм комунікації. Зокрема, М. Морріс і К. Оган виділяють у ньому 4 типи: асинхронна комунікація «один на один» (електронні листи); асинхронна комунікація «багато з багатьма» (мережа Юзернет); синхронна комунікація «один на один», «один і декілька», «один з декількома» будується довкола якої-небудь конкретної теми («рольові ігри, чати»); асинхронна комунікація: користувач намагається розшукати сайт для здобуття певної інформації; тут можна зустріти комунікацію «багато і один», «один на один», «один і багато» (веб-сайти, гороскопи).

Переваги інтернету відносно традиційних ЗМК: мультимедійність; персоналізація; інтерактивність; відсутність посередників.

4. Міжнародні інформаційні агентства: зміст і методи їх діяльності.

Напрями діяльності інформаційних агентств: забезпечення об'єктивною інформацією про економічний, політичний та культурний розвиток країни; проведення заходів з координації обміну інформацією, технічним персоналом тощо.

Особливості роботи інформаційних агентств:

- наявність спеціальних інформаційних служб, які збирають та розповсюджують інформацію для своїх передплатників (редакції журналів, газет, телеканали, радіостанції);

- інформаційні агентства поширюють інформацію майже для всіх засобів масової інформації, зареєстрованих в Україні, тому поширення прес-релізів чи запрошень на події є найшвидшим і найдешевшим способом для громадської чи благодійної організації.

Основні постачальники новин у світі – це три глобальні агентства: the Reuters (Велика Британія), AFP (Agence France Press, Франція) і AP (Associated Press, США). Світові агентства беруть активну участь у розробці новітніх технологій, здійснюють інвестування в дану сферу, фінансують науково-дослідницькі розробки, дотримуються усіх принципів інформаційно-аналітичної діяльності. Найбільша глобальна телевізійна мережа новин – CNN. Усі ці служби новин стали також глобальними агентствами з фінансової, історичної, торговельної та іншої інформації

Reuters вважається найбільшим інформаційним агентством у світі, що спеціалізується на поширенні новин, міжнародної інформації, інформаційних послуг, пов'язаних із фінансами та бізнесом, ділової інформації для підприємств. Для ефективного функціонування Reuters використовує широкий спектр технологій для збору та аналітичної обробки інформації. Методи збору інформації: моніторинг, онлайн-конференції, система інформаторів, послуги кореспондентів, позаштатних репортерів, використання супутникового зв'язку, використання комп'ютерних мереж.

Технології обробки та аналізу інформації: Reuters Graphics, Reuters Technical Analysis, Reuters Terminal.

Ще одним потужним інформаційним агентством є Associated Press – американське інформаційне агентство, яке спеціалізується на обслуговуванні тисячі ЗМІ в різних країнах, здійснює обмін інформацією з різноманітними міжнародними і національними інформаційними агентствами. Associated Press використовує сучасні технології обробки та аналізу інформації для надання користувачам. Методи збору інформації: спеціальні кореспонденти, автори статей, агентства новин, послуги позаштатних репортерів, PR-джерела, використання комп'ютерних мереж. Технології аналітичної обробки інформації: штучний інтелект (автоматизована журналістика).

На сучасному етапі розвитку суспільства активно використовуються хмарні технології, мережа «Інтернет», інформаційно-комунікаційні технології.

Лекція № 6

Тема лекції:

Документ у міжнародній інформації. Інформаційно-аналітична діяльність у сфері міжнародного обміну інформацією.

План лекції

1. Поняття документа в міжнародній інформації. Класифікація документів.
2. Міжнародні стандарти у сфері управління документацією.
3. Інформаційно-аналітичні дослідження у міжнародних відносинах.
4. Основні форми і тенденції розвитку сучасних інформаційно-аналітичних центрів.

Література

1. Інформація та документація. Керування записами: ДСТУ ISO 15489-1:2018. Частина 1. Поняття та принципи (ISO 15489-1:2016, IDT). На заміну ДСТУ 4423-1:2005; ДСТУ 4423-2:2007. Чинний від 01.01.2019. Київ, Наказ ДП «УкрНДНЦ» від 05.12.2018.
2. Міжнародна інформація : навч. посіб. / М. П. Требін, І. О. Поліщук, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2014. 336 с.
3. Шуляк А. М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Луцьк: Вежа-друк, 2020. 274 с.
4. Міжнародна інформація: терміни і коментарі : навч. посіб. / Є. А. Макаренко [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, [Навч.- наук. ін-т міжнар. відносин]. 4-е вид., допов. та перероб. Київ : Вадекс, 2022. 535 с. (Серія «Міжнародні інформаційні відносини»).

Зміст лекції

1. Поняття документа в міжнародній інформації. Класифікація документів.

Міжнародні відносини в галузі інформації підпадають під регулятивні дії загальновизнаних принципів міжнародного права, які конкретизовано в міжнародних документах різної юридичної сили.

Міжнародні правові документи, що регулюють інформаційні відносини:

- документи, що розглядають загальні принципи і норми у сфері обміну інформацією;

- документи, що забезпечують свободу слова, плюралізм думок тощо;

- документи, що розглядають інформацію як продукт;

- документи, що забороняють поширювати інформацію;

- пакет документів «Міжнародні договори про інформаційну власність».

Специфіку різних сфер діяльності суспільства відтворюють спеціалізовані (галузеві) документаційні системи (банківська, дипломатична, зовнішньоекономічна, юридична, військова тощо). До спеціалізованих належать також документаційні системи, пов'язані з виконанням спеціальних управлінських функцій (облік, постачання, збут тощо).

Окрему частину документів, які посідають головне місце в міжнародній інформаційній діяльності, складають документи дипломатичного представництва. Документи дипломатичного представництва – це документи, що використовуються в щоденній роботі диппредставництва: вербальні і особисті ноти, особисті листи, пам'ятні записки і меморандуми, заяви і комюніке.

2. Міжнародні стандарти у сфері управління документацією.

Нові економічні реалії зумовили потребу вироблення єдиного (міждержавного) стандарту з управління документацією, що й призвело до видання Міжнародною організацією стандартизації 15 вересня 2001 р. стандарту ISO 15489-2001 «Інформація та документація - Управління документацією» (далі – Стандарт).

Загальна характеристика міжнародного стандарту ISO 15489.

Стандарт стосується управління документами всіх видів та на всіх носіях, створених або отриманих організацією (державною і недержавною) в процесі її діяльності, а також фізичними особами (суб'єктами підприємницької діяльності), які зобов'язані створювати та використовувати документи. Він визначає обов'язки організації під час реалізації процесів документування, надає рекомендації щодо розроблення політики управління документацією в організації та пов'язаних з нею процедур, систем і процесів, а також щодо розроблення та впровадження систем документації.

Стандарт складається з двох частин. Частина 1 «Загальні положення» містить виклад загальних принципів управління документацією в державних і недержавних організаціях, що створюють документи. Частина 2 «Методичні рекомендації» містить опис методики, що дозволяє реалізувати принципи управління документацією, описані у першій частині Стандарту.

1 квітня 2007 р. набув чинності Національний стандарт України ДСТУ 4423:2005 «Інформація та документація. Керування документаційними процесами» (у 2 ч.). Цей стандарт є перекладом ISO 15489-1:2001(E) Information and documentation – Records management – Part 1: General (Інформація та документація. Керування документаційними процесами. Частина 1. Основні положення) з окремими технічними змінами. До стандарту було внесено окремі зміни, зумовлені правовими та іншими нормативними вимогами до організації діловодства й архівної справи в Україні. Впровадження національного модифікованого варіанту ISO 15489–2001 стало першим кроком адаптації інших міжнародних стандартів, що стосуються керування документаційними процесами, поліпшення організації діловодства й архівної справи в Україні.

3. Інформаційно-аналітичні дослідження у міжнародних відносинах.

Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики розглядається в трьох аспектах: *ідеологічне забезпечення* зовнішньої політики шляхом розробки та висунення ініціатив і пропозицій, які б відповідали національним інтересам держави. Вони оприлюднюються в рамках міжнародних організацій, в переговорних процесах з окремими країнами або шляхом публічних заяв, меморандумів від імені зовнішньополітичних відомств; *практичне забезпечення* зовнішньополітичної діяльності країни з метою підвищення міжнародного авторитету та активного впливу на міжнародну політику; *організаційний* – інформаційне забезпечення дипломатичних установ у країні перебування та оптимальний рівень координації місій із центром та іншими дипломатичними закордонними представництвами.

Мета інформаційно-аналітичного забезпечення у сфері міжнародних відносин полягає в тому, щоб забезпечити національні інтереси країни в міжнародному співтоваристві, захистити інформаційні зв'язки з іншими державами, заявити про свою позицію в світі, отримати інформацію про будь-яку іншу країну для використання в міжнародному співробітництві.

До різновидів інформаційного забезпечення зовнішньополітичних відомств належать: спеціальні бюлетені, довідкові матеріали та інші види інформаційних матеріалів для внутрішнього користування; бюлетені, довідки, щоденники та оперативні повідомлення дипломатичних установ; дипломатичні дос'є, прес-дос'є, аналітичні та позиційні матеріали, спеціалізована інформація, довідкова інформація тощо; моніторинг засобів масової комунікації зарубіжних країн щодо зовнішньої політики держави

(для внутрівідомчого користування); матеріали, прес-релізи та окремі повідомлення зовнішньополітичних відомств для засобів масової інформації і громадськості.

4. Основні форми і тенденції розвитку сучасних інформаційно-аналітичних центрів.

Інформаційно-аналітичний центр – інформаційний центр, діяльність якого спрямована на аналітичну обробку інформації і своєчасне доведення її до споживача. Він може бути як самостійною структурою, так і входити до складу іншої організації. Такі особливості функціонування світових інформаційно-аналітичних центрів, як: надзвичайно широкий спектр питань, що розглядаються; наближеність до органів влади у вирішенні нею багатьох важливих питань державотворення; наявність великої кількості замовників серед урядових і ділових кіл світу; актуальність досліджуваних питань, – робить аналітичні центри незамінним інструментом у руках політиків, що приймають важливі зовнішньополітичні та внутрішні рішення, а отже подальше існування і розвиток таких організацій не підлягає сумніву з огляду на складність і багатоплановість сучасної системи міжнародних відносин і велику кількість проблем, які досі залишаються нерозв'язаними.

Rand Corporation – один з найбільш впливових інформаційно-аналітичних центрів світу. Його цілями є просування та сприяння науковій, освітній і добродійній діяльності на користь суспільного благополуччя і національної безпеки США, розробка і виявлення нових методів аналізу стратегічних проблем і нових стратегічних концепцій. Для досягнення своїх цілей корпорація організовує конференції, симпозіуми, семінари, брифінги; випускає прес-релізи; бере участь в створенні радіо- і телепрограм; організовує брифінги і презентації для членів уряду, опозиційних політичних сил, політичних і промислових організацій, а також веде освітні і тренінгові програми. Основний організаційний принцип RAND – високий ступінь децентралізації. Робота корпорації RAND ведеться або в рамках відділу, або в міждисциплінарній групі, спеціально створюваній для виконання того або іншого проекту. Результат роботи над будь-яким завданням – доповідь.

Найбільш потужні інформаційно-аналітичні центри світу в багатьох офіційних документах позначаються терміном «think tanks». Вони здатні оперувати великими масивами даних, здійснювати широкомасштабні дослідження і впливати на зовнішню і внутрішню політику країн світу. Майже всі аналітичні центри розташовані на території найбільш розвинених країн світу, саме потужне інформаційне забезпечення прийняття державних рішень дає цим країнам змогу відігравати провідні ролі у світовій політиці та економіці. До складу найбільш відомих «think tanks» входять такі організації: Атлантична Рада Сполучених Штатів (ACUS), яка об'єднує багатьох впливових політиків, представників великого бізнесу і відомих науковців, що забезпечують провідну роль зовнішньої політики США і важливість міждержавних відносин у житті американського суспільства. Організація займається збільшенням ефективності прийняття зовнішньополітичних рішень, вивчає суспільні зміни, привнесені становленням інформаційного суспільства; Adam Smith Institute (ASI) - один з найбільших аналітичних центрів Великої Британії, найбільший авторитет здобув

дослідженнями у галузі економіки, Advocate Institute of Human Resources (AIHR) – займається вивченням сучасних процесів у сфері комунікацій і питаннями соціальної політики; Центр вивчення європейської політики (Брюссель) тощо.

Лекція № 7

Тема лекції:

Міжнародний інформаційний ринок і механізм його функціонування

План лекції

1. Концепції інформаційної економіки.
2. Регіональні та національні стратегії інформаційної економіки.
3. Поняття міжнародного інформаційного ринку.
4. Структура інформаційного ринку. Сектори та сегменти.
5. Поняття механізму функціонування інформаційного ринку.

Література

1. Дубиківський С. Л. Теорія інформаційної економіки та розвиток інформаційної економіки в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2013. Випуск 34. С. 37-43.
2. Палеха Ю. І. Інформаційний бізнес : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 492 с.
3. Шкарлет С. М. Інформаційна економіка як основа соціально-економічної регенерації України. *Економіка України*. 2014. №11. С. 51-60.

Зміст лекції

1. Концепції інформаційної економіки.

Праці зарубіжних і вітчизняних фахівців, зокрема Ф. Махлупа, Д. Белла, Е. Тоффлера, Е. Масуду, М. Кастельса, М. Пората, А. Чугунова, Б. Корнійчука, В. Мунтіяна, А. Чухно значною мірою є теоретичною основою дослідження інформаційної економіки як складової сучасної економіки. У них досліджено концептуальні проблеми інформаційної економіки та інформаційного суспільства.

Ф. Махлуп: «Виробництво і розподіл знань у Сполучених Штатах», ввів поняття «індустрія знань».

Д. Белл: «Настання постіндустріального суспільства», розвиток концепції «постіндустріального суспільства».

Е. Тоффлер: «Шок майбутнього», «Третя хвиля», розвиток теорії інформаційного суспільства, концепція «трьох хвиль».

Е. Масуда: «Інформаційне суспільство як постіндустріальне суспільство», потрактування інформації як економічної категорії і як суспільного блага.

М. Кастельс: введення поняття «інформаційна епоха» та «інформаціональна економіка».

Б. Корнійчук: інформаційна економіка – термін, що використовується для позначення таких понять: переважання значення творчої праці та інформаційних продуктів; економічної теорії інформаційного суспільства.

2. Регіональні та національні стратегії інформаційної економіки.

Західна модель інформаційної економіки. В рамках західної моделі інформаційної економіки виокремлюють американо-англійську модель і модель континентальної Європи.

Американо-англійська модель побудована на загальній концепції соціально-економічного розвитку певної держави, яка передбачає перевагу приватного сектора над функціями держави в усіх напрямках розбудови суспільства та економічної системи.

Характерні риси європейської моделі інформаційної економіки: стратегія європейської інтеграції; пошук рівноваги між контролем з боку держави та ринком; поєднання інтересів держави і приватного бізнесу; варіативність і політична спрямованість економічних програм побудови інформаційної економіки для різних країн.

Азійська модель: реалізація доктрини, побудованої на філософських принципах конфуціанства, діяльності держави з використанням чітких інституціональних засад ієрархічного функціонування загальноекономічної системи при альтернативному соціально-економічному розвитку певного регіону на протиположні моделі формування економіки інформаційного типу.

3. Поняття міжнародного інформаційного ринку.

Інформаційний ринок – це сукупність правових, економічних та організаційних відносин з приводу продажу та купівлі інформаційних ресурсів, технологій, продукції та послуг. Світовий інформаційний ринок – це головним чином продаж і купівля послуг з використання різних баз даних (БД). До нього відносять інформаційні матеріали, що готуються в науково-дослідних інститутах, центрах аналізу інформації та інших інформаційних установах, а також різні засоби електрозв'язку для автоматизованого пошуку у мережевих БД тощо.

Інформаційний ринок США склався у 60-70 рр. ХХ ст. Держава приділяє значну увагу розвитку системи науково-технічної інформації, про що свідчать матеріали конференцій та відповідних програм. До кола органів наукової інформації федерального уряду входить біля 2,5 тис. інформаційних центрів і бібліотек. Інформаційні центри, бібліотеки, фірми, що на комерційних засадах надають різні види інформаційного обслуговування: Institute for Scientific Information, Data Resources, Predicast, Mead Data Central, Dialog Information Services. Найбільші національними та транснаціональними бібліотечні мережі США є: OCLC (Online Computer Library Center, 1967 p.);

RLIN (Research Libraries Information Network, 1974 p.); WLN (Western Library Network, 1972 p.); FEDLIN (Federal Library and Information Network, 1976 p.).

На світовому інформаційному ринку електронної інформації доля продукції Німеччини є невеликою порівняно з долею продукції США (54%), Великобританії (17%), Японії (12,5%). Зросло виробництво БД з економіки та бізнесу (6,8% світового виробництва), з науки та техніки (9,7% світового виробництва). Найбільшу частину світового інформаційного ринку (9% у грошовому вираженні) Німеччина має в секторі друкованої інформації.

На інформаційному ринку Франції функціонують державні і муніципальні органи науково-технічної інформації (НТІ) (в тому числі інформаційні центри міністерств та відомств); регіональні центри (агенції) науково-технічної інформації; галузеві і тематичні підрозділи науково-технічної інформації недержавних науково-дослідницьких інститутів, центрів, наукових асоціацій, підрозділи науково-технічної інформації приватних фірм та приватні посередницькі фірми. Головними багатогалузевими центрами НТІ Франції є Інститут наукової і технічної інформації (Institut de l'information scientifique et technique – INIST) і Національний інститут промислової власності (Institut national de la propriété industrielle – INPI).

Особливість інформаційного ринку – можливість як автономного існування, так і включення в інші ринки.

4. Структура інформаційного ринку. Сектори та сегменти.

Сектор ринку – це сукупність однотипних, схожих товарів, визначений обсяг товарної маси, оцінений у вартісних або натуральних одиницях. Тобто поділ здійснюється за об'єктами купівлі-продажу.

Сегмент ринку – це сукупність споживачів, що демонструють схожі потреби та мають близьку або однакову поведінку.

Виділення основних взаємодіючих складових інформаційного ринку, поділ його на сектори та сегменти може здійснюватися за різними ознаками: за формою надання інформації, за характером, сферою застосування, за ступенем зміни рівня знань за використання інформаційних продуктів і послуг тощо. Це залежить від мети такого поділу.

Структура секторів інформаційного ринку згідно визначень Міжнародної робочої групи в рамках вимог стандартів ЄС: ринок апаратних засобів; ринок телекомунікаційного обладнання; ринок програмних продуктів; ринок послуг; ринок електронної інформації; ринок електронних угод; ринок інтегрованих інформаційних систем.

Залежно від типу споживачів інформаційних продуктів і послуг виділяють такі сегменти ринку: споживчий; взаємодії; забезпечення бізнесу; інтелектуальна робота.

За ознакою дій, що виконуються за допомогою елементів інформаційних технологій зі створення інформаційних продуктів і послуг, у рамках

виділених за попередньою ознакою сегментів інформаційного ринку пропонується вирізняти такі сегменти: транспортування; перенесення з носія на носій; зберігання; оброблення; інформацію; розваги.

Метою сегментації ринку є визначення певних пропорцій між споживачами, зацікавленими в ППП службами і тими, хто ще не зацікавлений або не знає про них.

5. Поняття механізму функціонування інформаційного ринку.

Механізмом функціонування ринку – сукупність правил та економічних законів, що регламентують процес доведення товарів від виробників до споживачів. Він складається з об'єктивної і суб'єктивної сторін.

Об'єктивна сторона – це дія об'єктивних економічних законів, що керують товарним виробництвом і ринком через систему ринкових відносин та економічних категорій.

Суб'єктивна сторона – це діяльність всіх суб'єктів ринку, що діють на основі своїх потреб, інтересів та цілей.

Основні поняття, пов'язані з ринком: товар, гроші, ціна, пропозиція, попит, вартість тощо.

Лекція № 8

Тема лекції:

Міжнародний інформаційний бізнес

План лекції

1. Загальна характеристика інформаційної економіки. Поняття інформаційного бізнесу.
2. Структура міжнародного інформаційного бізнесу.
3. Ієрархія ринків. Класифікація продуктів і послуг.
4. ТНК у системі міжнародних інформаційних відносин.

Література

1. Батченко Л. В., Бондар І. С., Русавська В. А. Бізнес-комунікації в міжнародному менеджменті. Київ : Ліра-К, 2021. 304 с.
2. Качан О. І. Розвиток корпоративних форм міжнародного інформаційного бізнесу: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Олена Іванівна Качан. К., 2019. 236 с. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/9e4/dis_Kachan%20O.I..pdf.
3. Кіт Л. З. Еволюція мережевої економіки. *Економічні науки*. Вісник Хмельницького національного університету. 2014 (212). Том 2. №3. С. 187-194.
4. Макаренко Є. Міжнародний інформаційний бізнес: структура, ієрархія ринків, класифікація продуктів і послуг. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2012. Випуск 105 (Частина II). С.88-96.
5. Палеха Ю. І. Інформаційний бізнес : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 492 с.

Зміст лекції

1. Загальна характеристика інформаційної економіки. Поняття інформаційного бізнесу.

Інформаційну економіку відрізняють від традиційної такі особливості:

- підвищення оперативності прийняття рішень;
- посилення конкуренції на ринках;
- прискорення динаміки, зростання та обсягу бізнес-процесів;
- підвищення ролі інтелектуальної праці;
- розширення можливостей для підприємств;
- впровадження електронних платіжних систем та систем електронного документообігу;
- рух ресурсів через телекомунікаційні мережі;
- подання товарів/послуг у цифровому вигляді;
- поява нового типу підприємств – віртуальних;
- розвиток управління на мережевій основі.

Інформаційний бізнес (ІБ) – порівняно нова сфера підприємницької діяльності. Основними функціями інформаційного бізнесу в широкому розумінні є: управління і ведення обліку; підготовка кадрів; маркетинг будь-якої діяльності і безпосереднє виробництво інформаційної продукції.

2. Структура міжнародного інформаційного бізнесу.

Міжнародний інформаційний бізнес охоплює виробництво та торгівлю продуктами та послугами у галузях промислової індустрії, приладобудування, телекомунікацій, електронної комерції та інтернет, інтелектуальної власності, інформаційної безпеки, мас-медіа, реклами та рекламного сервісу, гуманітарної сфери, державного та корпоративного управління, банківської та фінансової сфери, страхування тощо. Це дає підстави розглядати міжнародний інформаційний бізнес як принципово нову глобальну економічну систему, в основі якої інтелектуальні ресурси, високотехнологічні виробництва продуктів і послуг, специфіка їх поширення на глобальних ринках.

3. Ієрархія ринків. Класифікація продуктів і послуг.

Ієрархію ринків інформаційного бізнесу становлять: світовий ринок інформаційних продуктів і послуг, регіональні ринки (європейський, північноамериканський, ринок країн Центральної і Латинської Америки, азійсько-тихоокеанський, панафриканський, близькосхідний, західноазійський, ринок СНД), національні інформаційні ринки.

Основними секторами світового ринку інформаційних продуктів і послуг є наступні: медіа; телекомунікацій; ІТ; інтелектуальна власність; приладобудування; комунікативні технології.

4. ТНК у системі міжнародних інформаційних відносин.

ТНК в інформаційному суспільстві, розробляючи нові інформаційні технології, розвиваючи належні ним глобальні інформаційно-телекомунікаційні мережі та контролюючи циркулюючі по них потоки, утворюють потужну ланку у міжнародних інформаційних відносинах. В сучасному інформаційному суспільстві інформація та знання є ключем до розвитку ТНК як самостійної системи у міжнародних економічних відносинах. ТНК формують міжнародні виробничі комплекси, отримують можливість використання переваг міжнародного розподілу праці та міжнародної кооперації виробництва. Міжнародні інформаційні відносини ТНК базуються в основному розвитку науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). ТНК розглядають ринок інформаційних технологій як єдине ціле і виходять з припущення про відсутність принципових відмінностей між окремими національними ринками. Застосування маркетингових стратегій виходу на світовий ринок інформаційних технологій дає можливість отримати певні конкурентні переваги не лише окремим компаніям, але й цілим країнам. Вивчення таких можливостей є актуальним для України на сучасному етапі її економічного розвитку, пов'язаного з пошуком оптимальних способів і шляхів інтеграції у світову глобальну економіку.

Лекція № 9

Тема лекції:

Міжнародна інформаційна безпека

План лекції

1. Поняття інформаційної безпеки.
2. Постановка проблеми міжнародної інформаційної безпеки.
3. Інформаційна безпека в діяльності міжнародних організацій.

Література

1. Глосарій: навчальний енциклопедичний словник-довідник з питань інформаційної безпеки / за заг. редакцією д. політ. н., проф. А. М. Шуляк. 2019. 580 с.
2. Карпчук Н. П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
3. Копійка М. В. Модернізація політики міжнародних організацій у сфері інформаційної безпеки. *Політичне життя*. 2020. № 1. С. 102–109.
4. Міжнародна інформація : навч. посіб. / М. П. Требін, І. О. Поліщук, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2014. 336 с.

Зміст лекції

1. Поняття інформаційної безпеки.

Сутність категорії «інформаційна безпека»: інформаційна безпека особи, суспільства, держави – це стан їхньої інформаційної озброєності, за якого зовнішні інформаційні впливи не можуть викликати деструктивні думки та дії, що призводять до негативних відхилень на шляху стійкого прогресивного розвитку названих суб'єктів; інформаційна безпека – єдність концептуальних, теоретичних і технічних основ забезпечення на інформаційному рівні безпеки всіх сфер державної та суспільної діяльності, а також сфер формування, циркулювання, накопичення і використання інформації; в організаційно-управлінському аспекті – це стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства, держави, при якому зводиться до мінімуму завдання збитку через неповноту, невчасність і недостовірність інформації, негативний інформаційний вплив, негативні наслідки функціонування інформаційних технологій; тощо.

Суб'єктами інформаційної безпеки є: держава; громадяни, суспільні або інші організації й об'єднання. Об'єкти інформаційної безпеки: свідомість, психіка людей; інформаційні системи різного масштабу і різного призначення. Соціальні об'єкти інформаційної безпеки: особа, колектив, суспільство, держава, світове співтовариство.

Основні характеристики інформаційної безпеки: доступність; цілісність; конфіденційність. Види інформаційної безпеки: інформаційна безпека особи; інформаційна безпека держави (суспільства); інформаційна безпека організації.

Дестабілізуючі чинники інформаційної безпеки – явища й процеси природного і штучного походження, що породжують інформаційні загрози. Загрози інформаційній безпеці – сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особи, суспільства і держави в інформаційній сфері. Основні загрози інформаційній безпеці: загрози впливу неякісної інформації на особу, суспільство, державу; загрози несанкціонованого і неправомірного впливу сторонніх осіб на інформацію й інформаційні ресурси; загрози інформаційним правам і свободам особи.

2. Постановка проблеми міжнародної інформаційної безпеки.

Міжнародна інформаційна безпека – взаємодія акторів міжнародних відносин з операцій підтримання сталого миру на основі захисту міжнародної інфосфери, глобальної інфраструктури та суспільної свідомості від реальних і потенційних інформаційних загроз.

Силами міжнародних співтовариств організується та впроваджується в життя комплекс необхідних заходів міжнародної інформаційної безпеки (МІБ), основою якого є міжнародні Договори й Декларації за результатами самітів держав і резолюції Генеральних Асамблей ООН.

За результатами досліджень аналітики виділяють такі моделі системи глобальної інформаційної безпеки.

Модель А – створення абсолютної системи захисту країни-інфолідера проти будь-якого виду наступальної інформаційної зброї.

Модель В – створення значної переваги держави-потенційного ініціатора інформаційної війни в наступальних видах озброєнь, у знешкодженні систем захисту держави-противника засобами інформаційного впливу, координація дій із союзними державами з використанням визначених засобів інформаційної зброї для ідентифікації будь-яких джерел і типів інформаційних загроз.

Модель С – наявність кількох країн-інфолідерів та потенційного протиборства між ними, визначення фактору стримування експансії інформаційних загроз, забезпечення в перспективі домінування однієї з держав у сфері міжнародної інформаційної безпеки з можливостями значного впливу на глобальну інфосферу та переважного права вирішення проблем глобального світопорядку.

Модель D – всі конфліктуючі сторони використовують транспарентність інформації для формування ситуативних альянсів, для досягнення переваг локальних рішень, які спроможні заблокувати технологічне лідерство.

Модель Е – протиборство світової спільноти та міжнародної організованої злочинності, здатної контролювати політичні, економічні та суспільні процеси.

3. Інформаційна безпека в діяльності міжнародних організацій.

Протягом другої половини 1990-х – 2000-х рр. ЄС прийняв низку документів, присвячених питанням інформаційної безпеки. Зокрема: Директиву щодо захисту особистості з дотриманням режиму персональних даних та вільного руху таких даних (1995). Директива спрямована на впорядкування практики захисту інформації в межах ЄС; у 2001 р. Європейська Комісія представила перший документ під назвою «Мережева та інформаційна безпека: європейський політичний підхід» в якому окреслено європейський підхід до проблеми інформаційної безпеки; з 1999 р. ЄС реалізує програми «Безпечніший Інтернет»; у 2007 р. Європейська комісія представила документ «На шляху до загальної політики в сфері боротьби з кіберзлочинністю» тощо.

Основним принципом безпеки інформації НАТО є те, що інформація повинна зберігати свій ступінь захисту при всіх її передачах, починаючи з джерела, а контроль за розподілом і поширенням інформації повинен забезпечити відсутність її витоку, а також і те, що правила доступу до інформації повинні дозволяти використання інформації лише особам, яким вона потрібна для виконання службових обов'язків. Захист інформації в НАТО регламентується документом «Безпека в межах угоди Північної Атлантичної Організації».

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

«31» серпня 2023 р.

**Перелік типових завдань для розв'язку
для проведення модульної контрольної роботи №1**

Дисципліна «Міжнародна інформація та бізнес»

Модуль 1

1. Узагальнення та професійна оцінка стану міжнародних відносин; прогнозування міжнародно-правових та економічних наслідків прийнятих рішень і розробка обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо їх реалізації – це

А предмет міжнародної інформаційної політики.

Б об'єкт міжнародної інформаційної політики.

В напрями вивчення міжнародної інформаційної політики.

Г функції міжнародної інформаційної політики.

2. При створенні національних інформаційних ресурсів і національного інформаційного продукту, формуванні національного інформаційного потенціалу використовують такі методи

А диспозитивний.

Б імперативний.

В рекомендаційний.

Г заохочувальний.

3. За джерелами (сферою) виникнення до головних видів міжнародної інформації належать

А політична, економічна, професійна інформація.

Б політична, правова, масова інформація.

В економічна, статистична, науково-технічна інформація.

Г професійна, соціологічна, статистична інформація.

4. Громадські організації, політичні партії, соціологічні установи, інформаційно-аналітичні центри належать до

А відкритих опосередкованих офіційних джерел інформації.

Б відкритих міжособистісних джерел інформації.

В відкритих опосередкованих неофіційних джерел інформації.

Г конфіденційних джерел інформації.

Розробник : к.і.н., доц. Леся ХАЛЕЦЬКА

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ Ірина ТЮРМЕНКО
«31» серпня 2023 р.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзаменаційної контрольної роботи

1. Охарактеризуйте навчальну дисципліну «Міжнародна інформація та бізнес»: об'єкт, предмет, завдання, категоріально-понятійний апарат, структура та зміст.
2. Розкрийте питання джерел міжнародної інформації, їх структури та характеристики.
3. Дайте визначення поняттю «міжнародна інформація». Охарактеризуйте міжнародну інформацію як систему.
4. Розкрийте та охарактеризуйте поняття «міжнародний інформаційний простір», «міжнародна інформаційна політика», «міжнародні інформаційні ресурси».
5. Назвіть та охарактеризуйте канали розповсюдження міжнародної інформації.
6. З'ясуйте функції та властивості міжнародної інформації.
7. Висвітліть основні типи правових документів в сфері міжнародного обміну інформацією і міжнародної комунікації.
8. Дайте визначення поняттю «міжнародне інформаційне право», з'ясуйте його об'єкт, предмет, суб'єктів, мету, інститути.
9. Назвіть та охарактеризуйте джерела міжнародного інформаційного права.
10. Надайте класифікацію норм міжнародного інформаційного права.
11. З'ясуйте поняття документа в міжнародній інформації і надайте класифікацію документів.
12. Висвітліть основні напрями діяльності Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ – ІФЛА.
13. Охарактеризуйте діяльність ООН у галузі інформації та комунікації.

14. Охарактеризуйте діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як депозитарію ООН.
15. Охарактеризуйте інформаційну політику та діяльність ЄС.
16. Охарактеризуйте інформаційну політику та діяльність РФ.
17. Охарактеризуйте інформаційну політику та діяльність НАТО.
18. Охарактеризуйте інформаційну політику ЮНЕСКО.
19. Охарактеризуйте інформаційну політику ІКАО.
20. Охарактеризуйте інформаційну політику МСЕ.
21. Висвітліть основні напрями діяльності Міжнародної федерації з обробки інформації – ІФП.
22. Висвітліть основні напрями діяльності Міжнародної федерації інформації і документації – МФІД.
23. Висвітліть основні напрями діяльності Міжнародної організації зі стандартизації – ISO.
24. Висвітліть основні напрями діяльності Міжнародної ради архівів – МРА.
25. Охарактеризуйте основні етапи розвитку засобів масової інформації та комунікації. Розкрийте питання класифікації засобів масової інформації, їх функцій у зовнішній політиці.
26. Охарактеризуйте правове регулювання діяльності ЗМІ в Європі.
27. З'ясуйте сутність «інтернетизації» засобів масової інформації, її наслідки.
28. Розкрийте поняття «медіа-дипломатія», «цифрова дипломатія», дайте їх характеристику.
29. Висвітліть питання місця та ролі українських ЗМК та інформаційних агентств у світовому інформаційному просторі.
30. Охарактеризуйте міжнародну діяльність Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.
31. З'ясуйте зміст та методи діяльності міжнародних інформаційних агентств.
32. Охарактеризуйте формування та розвиток в Україні «фабрик думок» та «мозкових центрів» сфери міжнародного обміну інформацією.
33. Охарактеризуйте міжнародні інформаційні системи аналізу ринків – Доу-Джонс, Телерейт, Bloomberg, Reuters.
34. Висвітліть сутність, завдання, умови реалізації, методика проведення інформаційного моніторингу у сфері міжнародного обміну інформацією.
35. Розкрийте зміст методів аналітико-синтетичної обробки інформації: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування у дослідженнях міжнародних відносин.

36. Розкрийте питання міжнародних стандартів у сфері управління документацією.
37. Висвітліть загальні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери.
38. Висвітліть напрями та засоби здійснення державної інформаційної політики України в міжнародному інформаційному просторі.
39. Назвіть та охарактеризуйте нормативно-правові акти у галузі інформатизації.
40. Висвітліть міжнародний аспект державної інформаційної політики. Охарактеризуйте інтереси держави у міжнародному інформаційному просторі.
41. Охарактеризуйте концепції інформаційної економіки.
42. Охарактеризуйте регіональні та національні стратегії інформаційної економіки.
43. Порівняйте та охарактеризуйте інструменти і методи ведення комерційної діяльності у традиційній та інформаційній економіці.
44. Розкрийте поняття міжнародного інформаційного ринку.
45. Висвітліть питання структури, секторів і сегментів інформаційного ринку, типізації сегментів ринку інформаційних продуктів та послуг.
46. Розкрийте поняття механізму функціонування інформаційного ринку.
47. Висвітліть питання структури та суб'єктів діяльності механізму функціонування інформаційного ринку.
48. Розкрийте питання інформаційної безпеки: поняття, етапи розвитку, суб'єкти, об'єкти, рівні, види.
49. Дайте загальну характеристику інформаційної економіки.
50. Розкрийте поняття та структуру міжнародного інформаційного бізнесу.
51. Розкрийте питання ієрархії ринків міжнародного інформаційного бізнесу й охарактеризуйте світовий ринок інформаційних продуктів і послуг.
52. Розкрийте питання ієрархії ринків міжнародного інформаційного бізнесу й охарактеризуйте регіональні ринки інформаційних продуктів і послуг.
53. Розкрийте питання визначення пріоритетів розвитку інформаційної сфери економіки за допомогою вебометрії.
54. Надайте класифікацію видів діяльності на ринку електронної інформації.
55. Висвітліть роль ТНК у системі міжнародних інформаційних відносин.
56. Висвітліть поняття міжнародної інформаційної безпеки, її заходи та принципи.
57. Дайте характеристику загрозам міжнародній інформаційній безпеці.
58. Висвітліть питання інформаційної безпеки в діяльності міжнародних організацій.

59. Назвіть та охарактеризуйте моделі системи глобальної інформаційної безпеки.
60. Розкрийте питання міжнародного інформаційного тероризму та кіберзлочинності.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Ірина ТЮРМЕНКО

«31» серпня 2023 р.

**ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1
Дисципліна «Міжнародна інформація і бізнес»**

БІЛЕТ 1

1. Охарактеризуйте навчальну дисципліну «Міжнародна інформація та бізнес»: об'єкт, предмет, завдання, категоріально-понятійний апарат, структура та зміст.
2. З'ясуйте зміст та методи діяльності міжнародних інформаційних агентств.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від «31» серпня 2023 року

Викладач _____ Леся ХАЛЕЦЬКА
(підпис) (П.І.Б)

